

№ 1-2 (46-47) 2013

СОБОРНІСТЬ

SOBORNIST

Січень-Червень

Міжнародний літературно-публіцистичний
часопис українських письменників

У цьому числі

Головний редактор:
Олександр Деко
Заст-ки гол. ред-ра:
Давид Маркіш
(в Державі Ізраїль)
Михайло Сидоржевський
(в Україні)

Члени редколегії:
Сергій Борщевський
Леонід Вайсман
Василь Горбатюк
Микола Зимомря
Юрій Каповський
Степан Колесник
Вольф Москович
Антон Паперний
Геннадій Сівак
Видається з 1997 року
Видає
Олександр Деко

ISSN 1565-6837

Нові лауреати Міжнар. літпремії ім. І. Кошелівця за 2012 рік	3
Б. Фоменко. Словник укр. мови.....	4
Іван Дзюба. Розмова з добою.....	18
Дмитро Кремінь. На круги своя.....	26
Богдан Сушинський.....	37
Петро Осадчук.....	43
Павло Гай-Нижник. Поезії.....	50
Анатолій Мойсієнко. Верлібри.....	61
Володимир Сапон. Молоді сніги.....	68
Орест Князький. Лірика.....	81
В. Гук. роман (див. зміст).....	86
С. Шнайдерман. Опришкова.....	128
Р. Плотникова. В яру.....	150
М. Степаненко. Про поета.....	179
Й. Потьомкін. Ісус у Антипи.....	195
Д. Павличко. Про «Соборність».....	200
О. Деко. Події, факти.....	208
До президента В. Ф. Януковича.....	215
Хто допоможе в благор. справі.....	224
Тарас Шевченко. Поезії.....	226
Д. Маркіш. Стати Лютовим.....	231
Луїс де Гонгора. Сонети.....	250

Див.: зміст с. 260

Про автора

Павло Павлович Гай-Нижник – доктор історичних наук (2008 р.), поет, академік Української академії наук (2010 р.), громадсько-політичний діяч. Народився 28 травня 1971 р. в м. Дунаївці Хмельницької обл. Українець.

Одружений, батько двох доньок: восьми та трьох років – Дзвенислави та Яснослави.

1995 р. закінчив факультет історії Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту ім. В. П. Затонського.

1998 р. закінчив аспірантуру Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України;

2008 р. – докторантуру Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Працює в системі Національної академії наук України (НАН України), є головою Міжвідомчої Експертної ради з питань національностей, національних меншин та захисту українців у світі при Громадській раді МЗС України.

Автор 14 індивідуальних та колективних наукових монографій й 400 наукових публікацій, опублікованих в наукових виданнях України, США, Канади, Росії, Білорусі, Угорщини, Сербії, Румунії та інших країн.

Автор збірок поезій: «Згадуй мене... Лірика кохання» (Київ, 2006). та «Смак свободи... Лірика життя» (Київ, 2009). Його поезії друкувалися також у часописах «Подільянин» (Кам'янець-Подільський), «Дніпро» (Київ), «Батьківщина» (Торонто), а також у збірнику української поезії «Вілаг почуттів» (Ужгород).

На слова його віршів складаються популярні пісні (зокрема: «Якби ти знала мила моя» та «Мамине кохання», а також твори для хорового співу (як, наприклад, «Скажи-но гай» (слова П. Гай-Нижника, музика С. Заверухи) – хорова композиція, що брала участь у Міжнародному фестивалі хорової музики (Варна, Болгарія; червень 2012 р.).
Мешкає і працює в м. Київ (Україна).

Павло Гай-Нижник

Тебе я колихав ночами

Поезії

Хвилинка

Хвилинка – крап...

Пройшлась і впала,

Враз промайнувши крізь сльозу,

Яка чрез тіло в горлі стала,

Й опанувавши тремт в мізку.

Все серцю кисню не давала

Та склом полізла по нутру
І зупинилась... Міркувала:
Життя залишу чи зітру?..
27 грудня 2009 р.

* * *

Склади моє обличчя з безлічі світлин
У пам'яті своїй, щоб міг я завжди бути
Вже не один. І в прірву далечинь
Лиш поглядом скажи: Ти не забутий...

Створи мене із тисяч кольорів
І відтвори у собі мою душу.
Щоб увійшов у тебе і зомлів
Мій плинний тремт. Я більше не порушу

Терпкий той стогін. Ти лише прийми
Ці промені, що з неба надсилаю
Твоєму серцю. А мені пошли
Ледь чутним подихом: Кохаю... Пам'ятаю...
21 лютого 2011 р.

Я тебе не забув

Я тебе не забув, я ніколи тебе не забуду,
Ти будеш у мені і тоді, коли пам'яті в світі не буде.
Ти частина мене, ти зі мною мандруєш усюди,
Ти і є, власне, – я, а я, – вічно тобою лиш буду.
Я тебе не забув, я нізащо тебе не забуду,
Я згадаю тебе й коли пам'ять про себе забуде.
5 травня 2011 р.

* * *

Усе покину – лиш поклич, – я полечу, помчу, полину,
Вчіплюсь за вітер силоміць і буду бігти без зупину
До тебе... До твоїх зіниць... До тихих вод твого плину.
Усе залишу на твій клич і в течію пірну неспинну
В шляху до змріяних суцвіть, аж поки врешті не зустріню

Світанок твій у мою ніч, аби кохати до загину.

16 червня 2011 р.

* * *

Розстелю тебе в травах я килимом,
Вітерцем навкруги обійму
І зігрію, мов сонце проміннями,
І у пестоцях в небо здійму.
Пронесу між небес та зоріннями,
В дивовижний туман обгорну
Й дощовими зцілюю краплинами,
Щоб пізнала ти вічну весну.
Щоб розквітла ти й вкрилась перлинами
Чистих рос, щоб відчула красу
Того світу, куди тебе крилами
Я кохання свого віднесу.

20 липня 2011 р.

* * *

Розлилися фарби, наче кров,
Плямами й нерівними стежками
На папері... Як й моя любов
Розтіклася по мені струмками.

Запеклися змішані чуття,
Як в суцвітті кольоровім рани
Й розплескалось барвами життя,
Й пензлем долі нарізає шрами

Там, так глибоко, – в душі...
Той, хто рухає серцями,
Хто шляхи малює у тиші
І розкраплює палітру між світами.

4 серпня 2011 р.

* * *

У галасі юрби не чутно Бога,
Не видно янголів і праведних шляхів,
Там в'ється блуд і пастками дорога,
Трясовина оман і манівців.

Отрутою обмашчені уста
Цілунками лукавих травлять душі,
Й принадно-лестно зраджують Христа
Порожнім дзвоном й зпоюють з калюжі

Хмельних із розуму. Жалоба
До слави п'яної та розблиску монет
Там править літургію і подоба
Тіней ширяє й божевілля злет.

10 серпня 2011 р.

Земля, в якій рубають тихий рай

Під небом є земля, де на очах у Бога
Облудинки рубають тихий рай
І не страшаться. В них своя дорога
Без божих сентиментів. Зазвичай
Вони з лукавства й моляться. Відроддя
Там горстка є, що золотим тельцем
Вже й Господа запнули і з погордя
Себе на стінах вішають взірцем.
У тім Краю, у цілого народу
Стирають пам'ять, а з душі
Здирають віру наживо й свободу
Як пса припняли і за бариші
Купують слово й затикають мову.
Поступово конає право там й сваволя
Розхристано зухвало вкотре знову
Гвалтує люд й пиячить, а недоля
Блукає в тім раю. І тільки в вишині
На глум цей Бог вже підбира нагоду,
Аби воздати кару в судні дні
І гультяям, і рабському народу.

13 серпня 2011 р.

Вона прийшла...

Мряка з дощем переплелись
Так млосно і розтяжно тужно,
Що небесами розляглись
Чеканням хмари. Незворушно

Спливає в краплях час по склу
І тільки вітер про барвистя
Чуттів шепоче їй й крізь млу
Розтихо кличе тремтом листя.

Вона прийшла із сонцем в жменьці,
Все світлом вмила й враз здійняла
Розсиплі промені у серці,
Й веселка Всесвіт обійняла.

13 вересня 2011 р.

Спрага...

Поцілуй, націлуй, зацілуй
Краплю всесвіту вічно тривкого
Крихту неба вхопи й подаруй
Смаку тяглість солодко-терпкого.

Покохай, накохай, закохай
Мені зорей дощі нескінченні,
А в нектарі блаженства нехай
Будуть квіти його височенні.

Приголуб, наголуб, заголуб
Зовсім трохи тепла, щоб без краю,
Обпали лише хвилию губ
Так, щоб смак, мов павінь водограю.

Полюби, пригорни, обійми
Мені плеса річкового ніжність,
В занебесся до Бога здійми –
І я піду з тобою у вічність.

22 листопада 2011 р.

Донечці

Лише тебе я колихав ночами,
Лише тобі співались колискові,
Для тебе златом спалахнули зорі
Й кружляють досі дивними танками.

Лиш за для тебе сонце вранці сходить
І місяць по ночах свої казки шепоче.
Так чари діють й Провидіння хоче,
Яке із тебе погляду не зводить.

Бо ти у Бога обрана. Він в янгола з крила
Здмухнув пір'їнку щастя – диво долі,
Й спустив тендітно на твої долоні,
Щоб Його квітка на Землі зросла.

Все це для тебе. Ти лиш розквітай.
Не бійсь, візьми це щастя в жменьку
Й до серця поклади в кишеньку
І з ним живи, радій, кохай і знай

Що я лише тобою дихаю і тішусь,
Твоєю мовою дзвенять лише-но мрії,
В твоїх очах душа лишень ясніє,
Що ти в мені. Я ж – лиш твоїм залишусь.

6 грудня 20011 р.

* * *

Помолись за мене Богу, мамо.
Якщо знаєш як – я вже забув.
Розкажи, що каятись ще рано,
А народження своє я вже відбув.

Попроси не голосно, не слізно,
Просто пошепки, і десь не навиду,
Щоби Господу не видалось, що пізно
Я колись до Нього сам прийду.

Поясни, що я вже у дорозі,

Тільки десь затримався в житті
Ненадовго, і вже десь невдовзі
Я в Святім з'явлюся обійсті.

Розкажи, що я вже вивчив мову,
Тою, що говорять до Небес,
Що вмиваю душу й з нею знову
Впаду під Його Всевишній перст.
9 грудня 2011 р.

Омана

Не йди шляхом всевидячих сліпців,
Які, плазуючи, повчають як літати,
І затискаючи гвалт тисячів ротів,
Вчать батогами мовчки розмовляти
Про вільність слів. У прірву манівців
Вони штовхають, аби там блукати
Ти б міг до скону, й не шукав шляхів
До світла правди. Де не розпізнати
Глас Господа від голосінь скопців,
Хотінь співати від тяжінь волати
У камері життя, де мряку ліхтарів
За сяйво сонця вчать тебе вбачати
Й довіку не прозріти. Безлічі життів
Безликих там готові розміняти
На блиск монети й на кінець світів,
Щоб ти себе зумів перебрехати
Й, уярмлений в душі обглоданій, катів
Своїх й у собі вже не міг здолати.
6 березня 2012 р.

Остання крапля

Сльози Всевишнього оплакують людину,
Вмивають виразку відмови каяття,
Й обпалюючи гнівом шлях загину,
Остання крапля розтрощить буття.

І відкупитися молитвою від Бога

Не вдасться вже. В очах Його давно
Нема невинних... Є лише дорога
Усіх на плаху, по життєве дно.

Там, без лахміття виправдань, душа
Оголена, прибита покаянням
До скелі із гріхів, себе не спокуша,
Зазнає ляпаса всевишнім покаранням.
12 березня 2012 р.

Тенета незвіданих мрій

Пірнувши в вир, уже без вороття,
Все сподівасься у нім не блуканути
І, не заплутавшись у ниточках буття,
Одну, не плутану, волієш не відчуту
Й за нею йти? Крізь терни в майбуття?
І врешті щось таємне осягнути?

До простоти ускладнивши життя,
Ти думаєш, що зможеш все збагнути
І, обдуривши музу забуття,
Узріти те, чого не оминути
В часи прийдешні? І без каяття
Гадаєш в очі Богу зазирнути?

Що в них побачити ти мрієш? Маячня
Відлуння слів, яких давно не чути,
Й речей існуючих тенета пізнання
Не заворожують? Ти мрієш досягнути
Вершин незвіданих? Приховані знання?
А власних демонів не пробував замкнути?
7 травня 2012 р.

Час на зміни

В одній, колись завітчаній, країні
Народ приспався (чи забув устати).
І розплодились там, як ще ніде до нині,
З кубла чужого варвари пихаті,
В яких і по ночах і в днини

Рефлекс тваринний пожирати
Собі подібних рве. І без провини
Та інших відчуттів, стокляті
Вчорашні босяки, з широкої стежини
Обсіли люд, зарвались, й в чистій хаті
Регочучи паскудять. А між ними
Смердять курви і блазні волохаті
Волають п'яні гімни й золотими
Побрязкують цяцьками. Розіп'яті
Відтоді право там й свобода. Тихо гине
У цій землі зерно, а зайди, мов затяті,
Безбожно моляться язиками німими,
Та й тішаються, немов своїх «понятій»
Від Бога приховали і сліпими
Людей зробили, що святих скупляти
Будуть як тушок срібними, масними
Грішми невартими; і так владарювати
У куряві сваволі до скінчини
Віків довічних будуть. Де їм знати,
Що Бог – не піп, з подачкою не згине,
Й вгодованими псами не злякати
Гніву небес. А ще, що із темнини
Світанок волі сяє, і що грати
Іржавіють поволі, а з-за спини
Народ заносить кару і тесати
Ножі почав давно. Його із домовини
Підняли сурми янголів й повстати
Зве честь Людини. Час настав на зміни!
21 липня 2012 р.

* * *

Ми вийшли із глибин блакитно-жовтих вен,
Із чорних днів минулого, з легендарних давен,
Й червоною, багряною кров'ю пролилися
На вишиванку долі. Ми в світло уплелися
Славетними піснями перемог і плачем дів,
Ночами тужними і розцвітанням днів,
І стали вічним, нездоланим родом,
Величним в Бозі, обраним народом.
Ми в землю цю вплелися ниточками

Із наших пращурів, батьками й діточками,
Героями звитяг, що без страху загину,
Попрали смерть в борні за Батьківщину.
26 серпня 2012 р.

Вершителям (Послання)

Спускайте псів, хай рвуть, нехай шматують.
Оскальте дзвін зубів, нехай для вас вполкують
Нових нескорених. Позрубуйте голів
До забуття... щоб кожен з вас зп'янів
З дзюрчання крові, з зойку забуття. Хай чують
Усі навкіл крик схованих страхів і як катують
Вас власні біси. А в примарах снів
Знов прокидайтесь від невбитих слів,
Від завиття і марев, що лютують
В уяві хворій. Каяття святі вже не дарують.
Лиш янголи до гнаних вами спів
Луною скинуть й розійдеться гнів,
Й не буде вороття. Нові серця зруйнують
Ваші хліви й спаскуджені життя. Звоюють
Й тих псів скажених, й їх поводитирів,
І Бог не зглянеться до ваших молитвів.
1 вересня 2012 р.

Ми є лиш вдих і видих

Ми є лиш вдих і видих,
Дійсність же – омана;
І все було насправді в небутті;
Миттевий спалах тих,
Кого поцілувала
Різдва усмішка й смерті. Ми є ті,
На кого з карт злостивих
Ролі розкладала
Грайлива доля десь на самоті
І не цуралась. З праху спопелілих
Ліпила душі й миттю викрадала

Їх в небеса. Гадала на житті
І тишилась з змарнілих
Уже очей, із іскри, що згасала...
Ми лиш ті, що в своїй марноті
Від Божої сльози, що впала,
Є відблиском майнулим у бутті.
5 січня 2013 р.

* * *

Твою первинність обгорну своїм теплом,
Зігрію ним крихку, як світ, природу,
Цнотливий цвіт укрию під крилом
І промолю, і прокричу, про зірку нову Богу.

І вся планета вкриється добром,
А небо краплями чарівну вмиє вроду,
І рознесе відлунням між дібров,
Що більш красі, і дивині, не буде переводу.

Невинність цю, що грає джерелом,
Вбиратиму немов цілющу воду,
Її співатиму як свій святий псалом
Й прошепочу, і пронесу її через негоду.

І всі тенета світу легко розірву. Одним вузлом
Сплету дороги в згоду.
Ти стала моїми і дійсністю, і сном,
Тебе вдихаю як Життя, як Долі нагороду.

12 січня 2013 р.